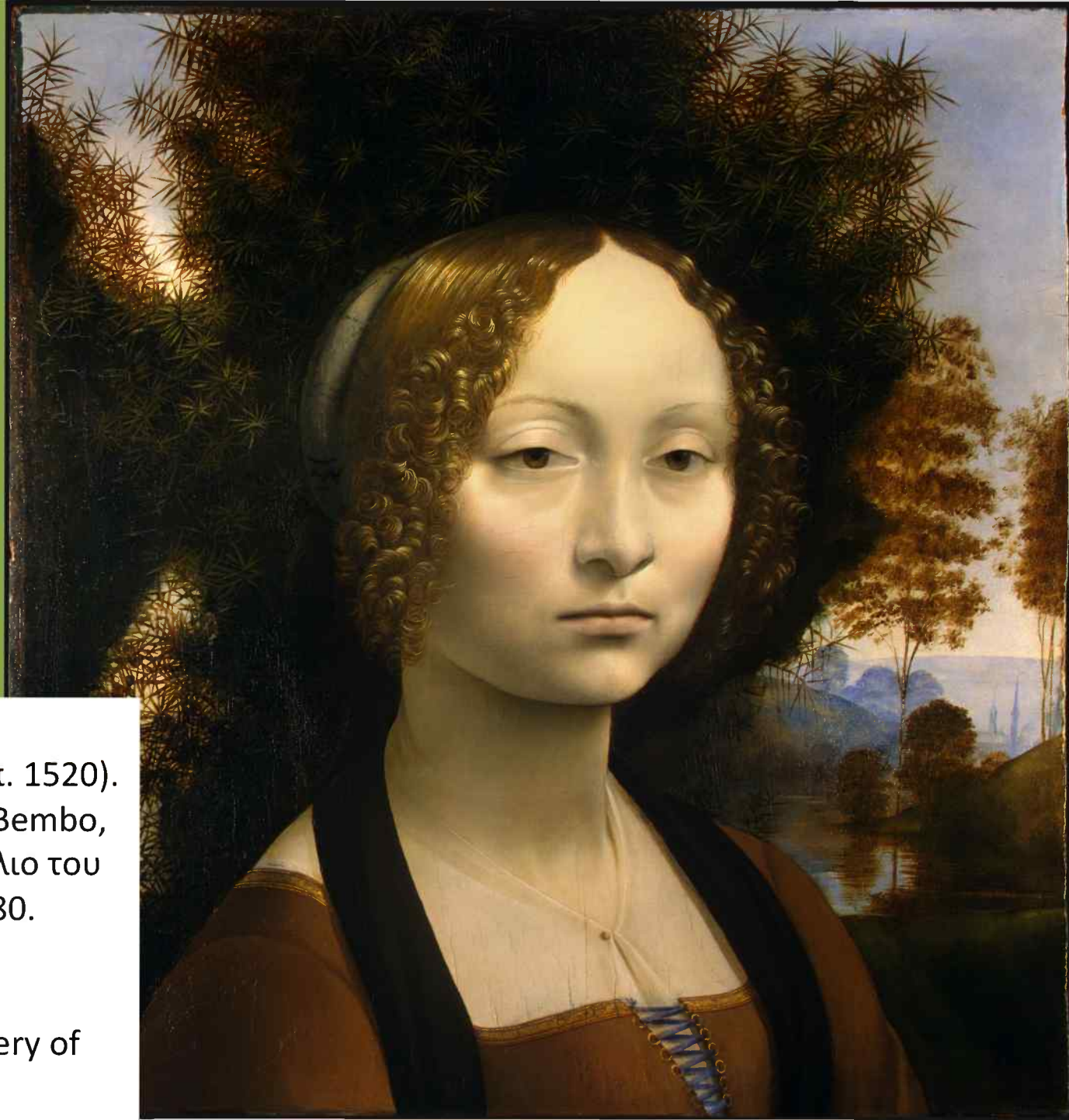

Leonardo da Vinci (1452 – 1519)

Λόγιος, εφευρέτης, μηχανικός,
ζωγράφος. Μαθήτευε κοντά στον
Andrea del Verocchio στη Φλωρεντία.
Γεννημένος στο χωριό Vinci έξω από
την Φλωρεντία, εργαζόταν τόσο στη
Φλωρεντία όσο και στη Ρώμη και, στο
τέλος της ζωής του, στη Γαλλία.
Gombrich 291-303.

Leonardo da Vinci

Πορτρέτα

Leonardo da Vinci,
Ginevra de' Benci (1457– π. 1520).
Κατ' εντολή του Bernardo Bembo,
μάλλον ανάμεσα στον Ιούλιο του
1479 και τον Μάιο του 1480.
Λάδι και τέμπρα σε ξύλο,
38,8 x 36,7 εκ.
Washington, National Gallery of
Art, αρ. ευρ. 2326.

Sandro Botticelli, Πορτρέτο
της Simonetta Vespucci, περ.
1476/80.

Τέμπρα σε ξύλο.

Gemäldegalerie, Βερολίνο.

Leonardo da Vinci,
Cecilia Gallerani ή: Η κυρία με την
ερμίνα (π. 1489/90).
Κατ' εντολή του Ludovico Sforza (;),
άρχοντα του Μιλάνο (που ήταν η
ερωμένη του).
Λάδι σε ξύλο,
55 x 40,5 εκ.
Krakov, Czartorychi Muzeum,
αρ. ευρ. 134.

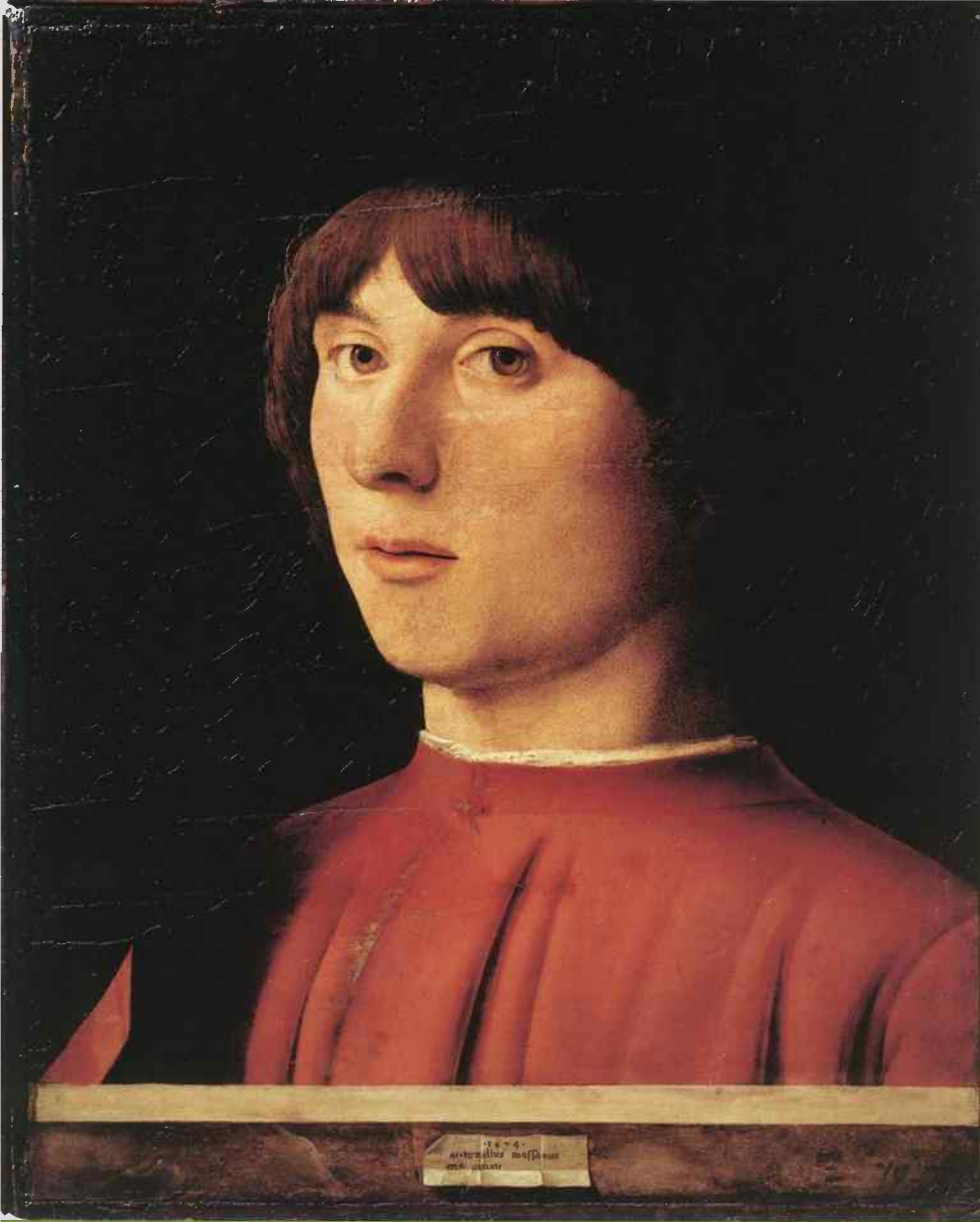

Andrea del Verrocchio (1435-1488),
Κυρία με ανθοδέσμη, μάρμαρο, 1480.
Φλωρεντία, Museo del Bargello.
Ο Verrocchio ήταν δάσκαλος του Leonardo.

Leonardo da Vinci,
«La Belle Ferronnière» (π. 1490/95).
Η Lucrezia Crivelli, μια άλλη ερωμένη
του Ludovico Sforza ;
Λάδι σε ξύλο,
63 x 45 εκ.
Παρίση, Λούβρο,
αρ. ευρ. 778.

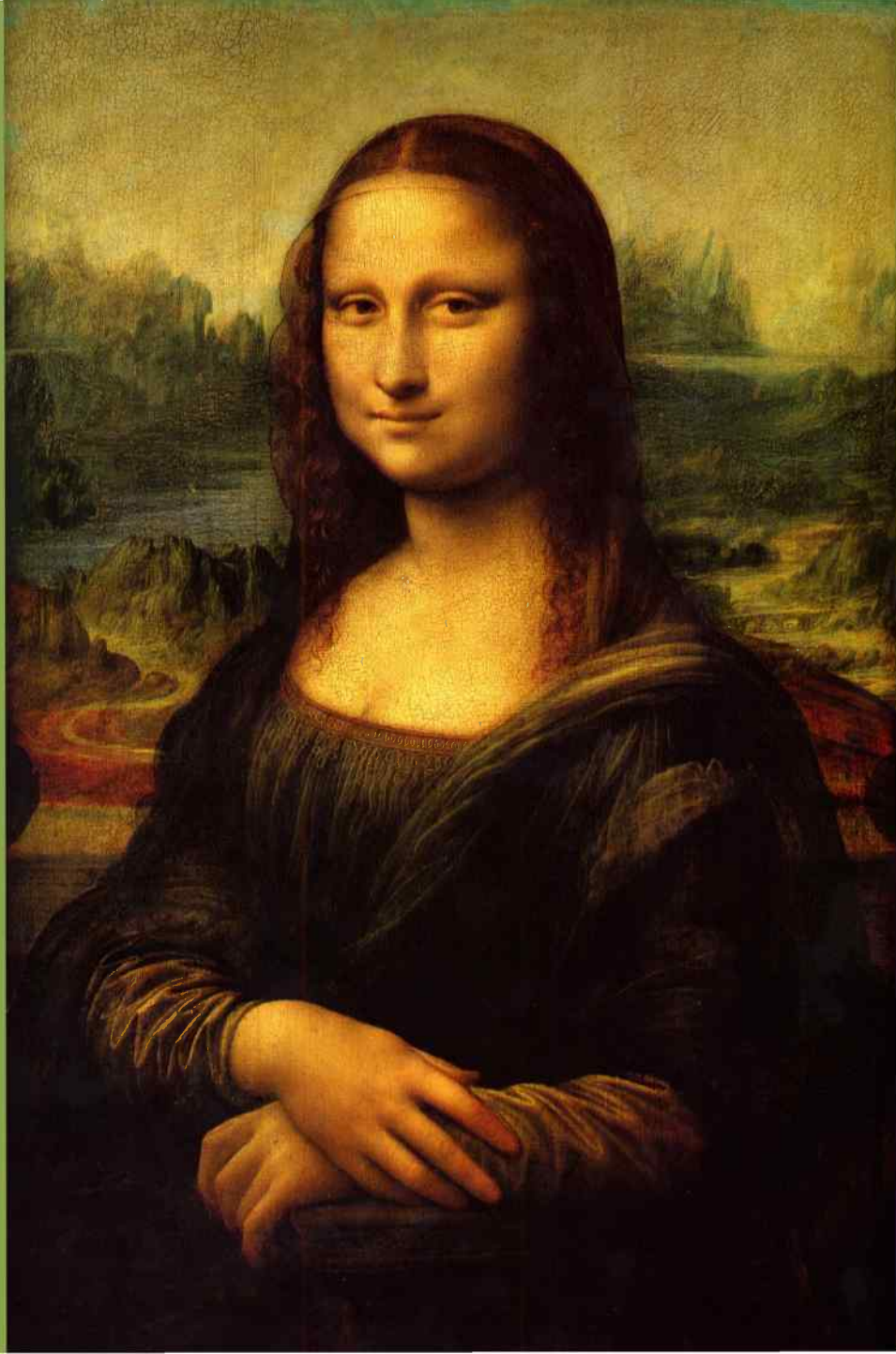
Antonello da Messina, Πορτρέτο νεαρού (1474, Υπογραφή του καλλιτέχνη). Τέμπρα (;) και λάδι σε ξύλο, 32 x 26 εκ. Βερολίνο, Πινακοθήκη

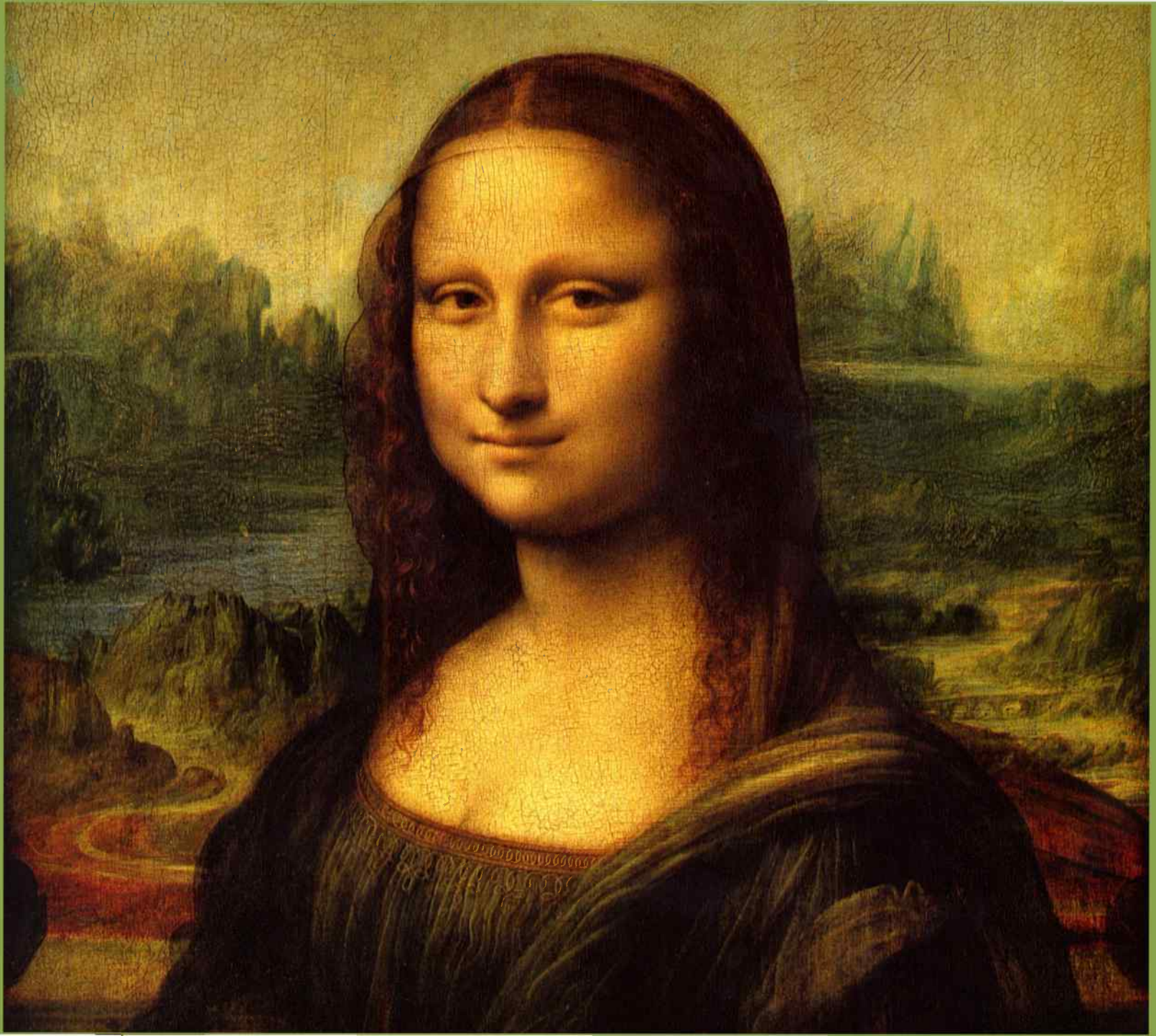
Giovanni Antonio Boltraffio (;;;) και
Leonardo da Vinci (;;;),
Πορτρέτο νεαρού μουσικού
(π. 1485).

Τέμπερα και λάδι σε ξύλο,
44,7 x 32 εκ.

Μιλάνο, Pinacoteca Ambrosiana,
αρ. ευρ. 99.

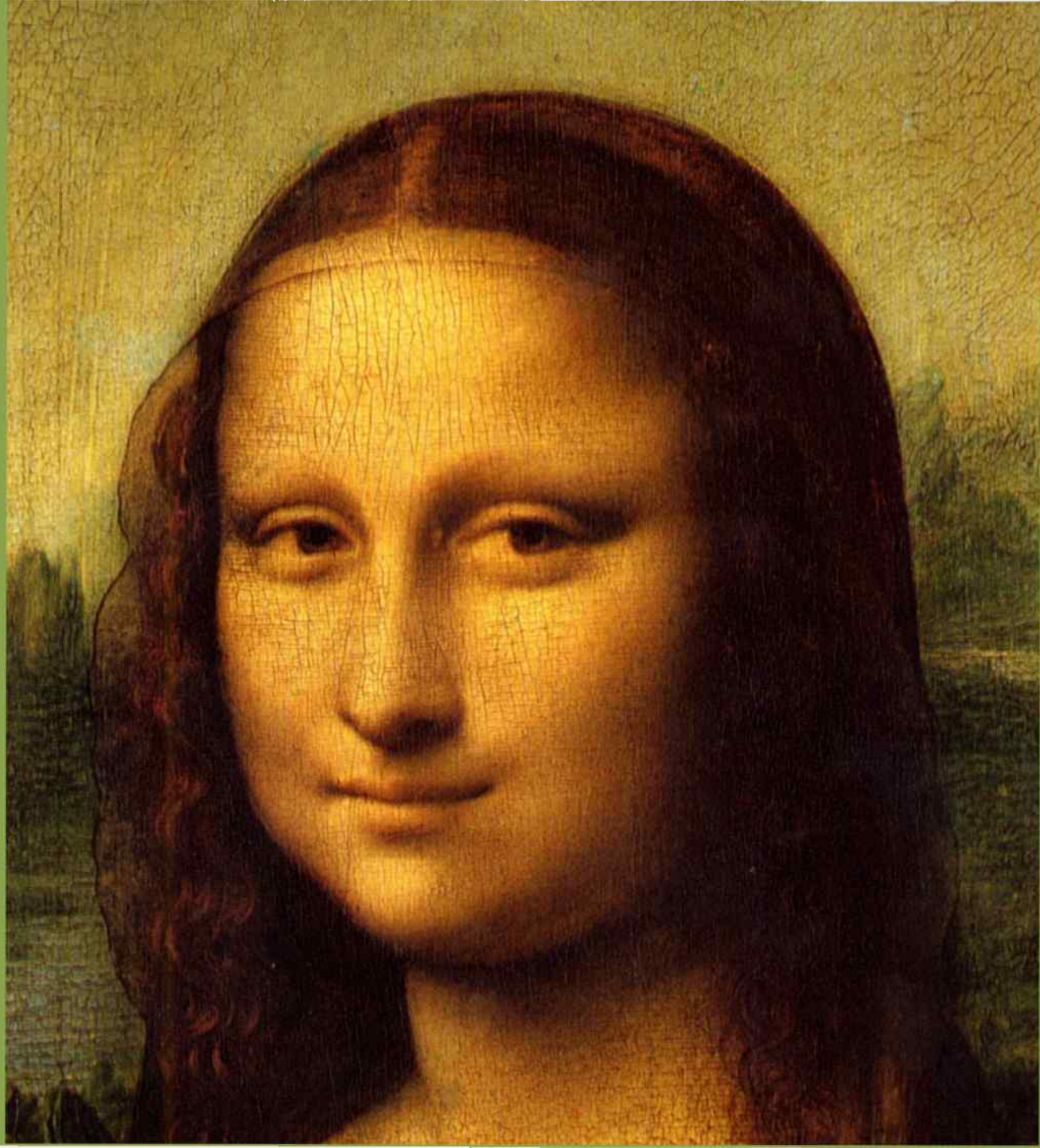

Leonardo da Vinci,
Mona Lisa,
1503/06.
Παρίση, Λούβρο

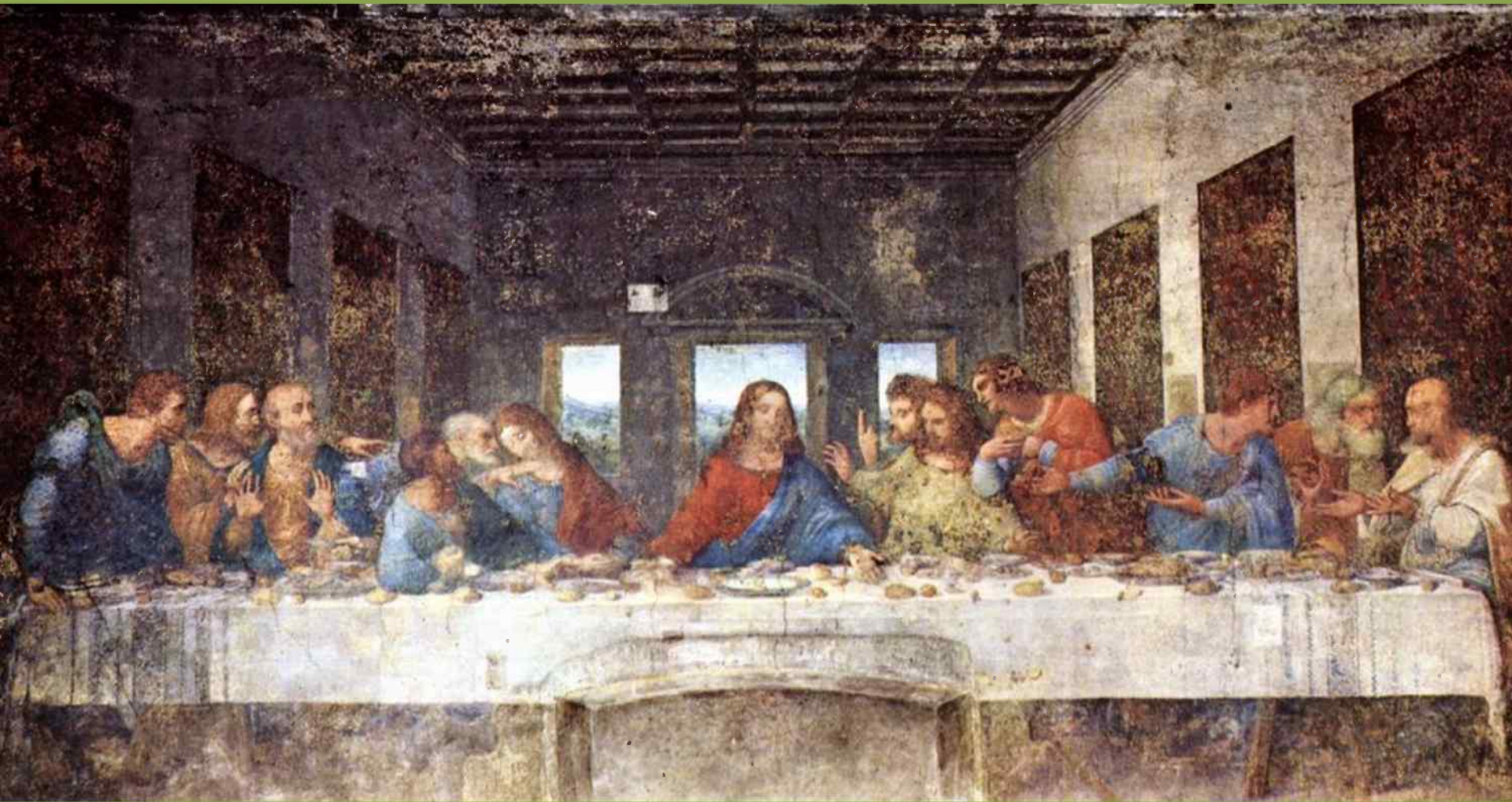

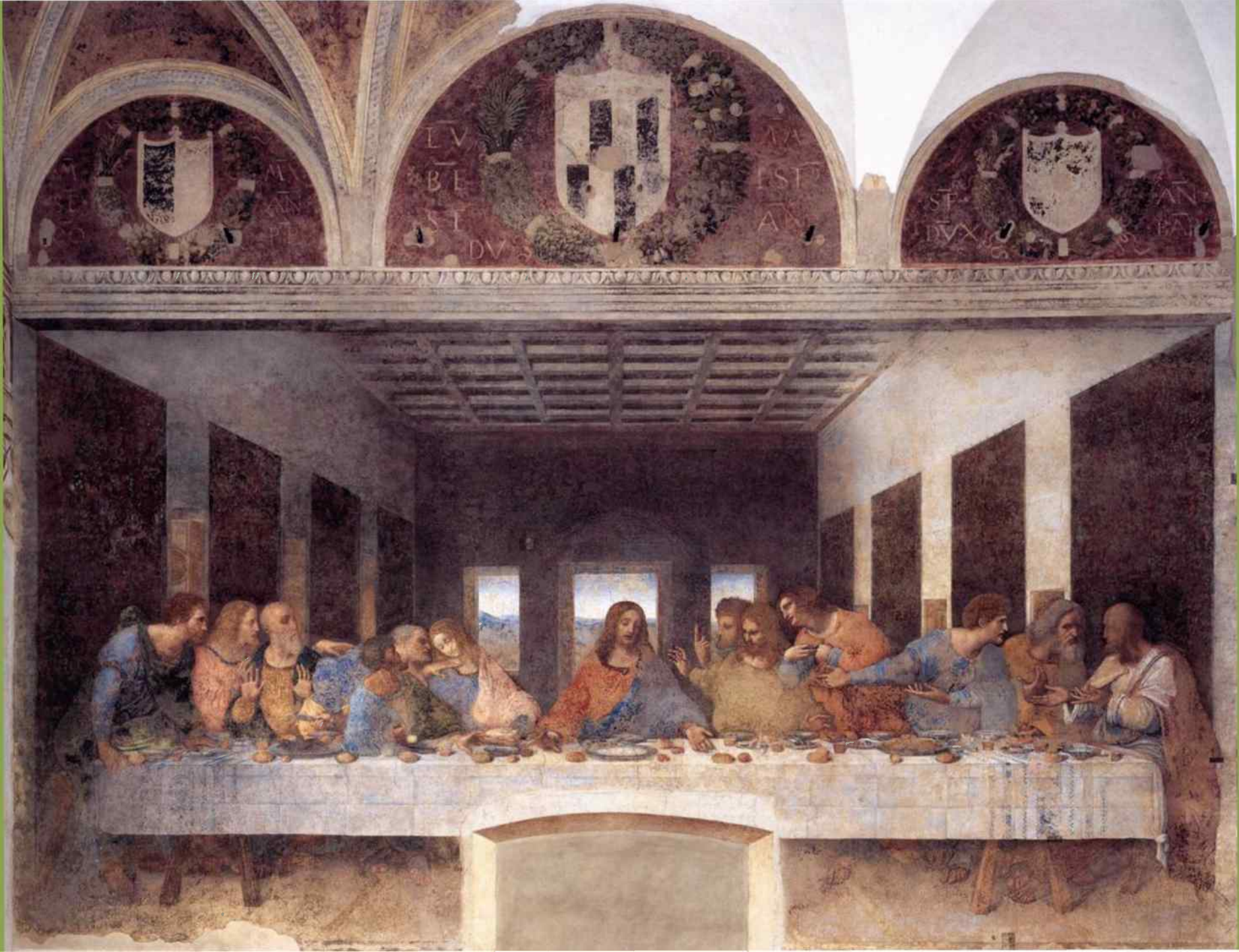
Leonardo da Vinci

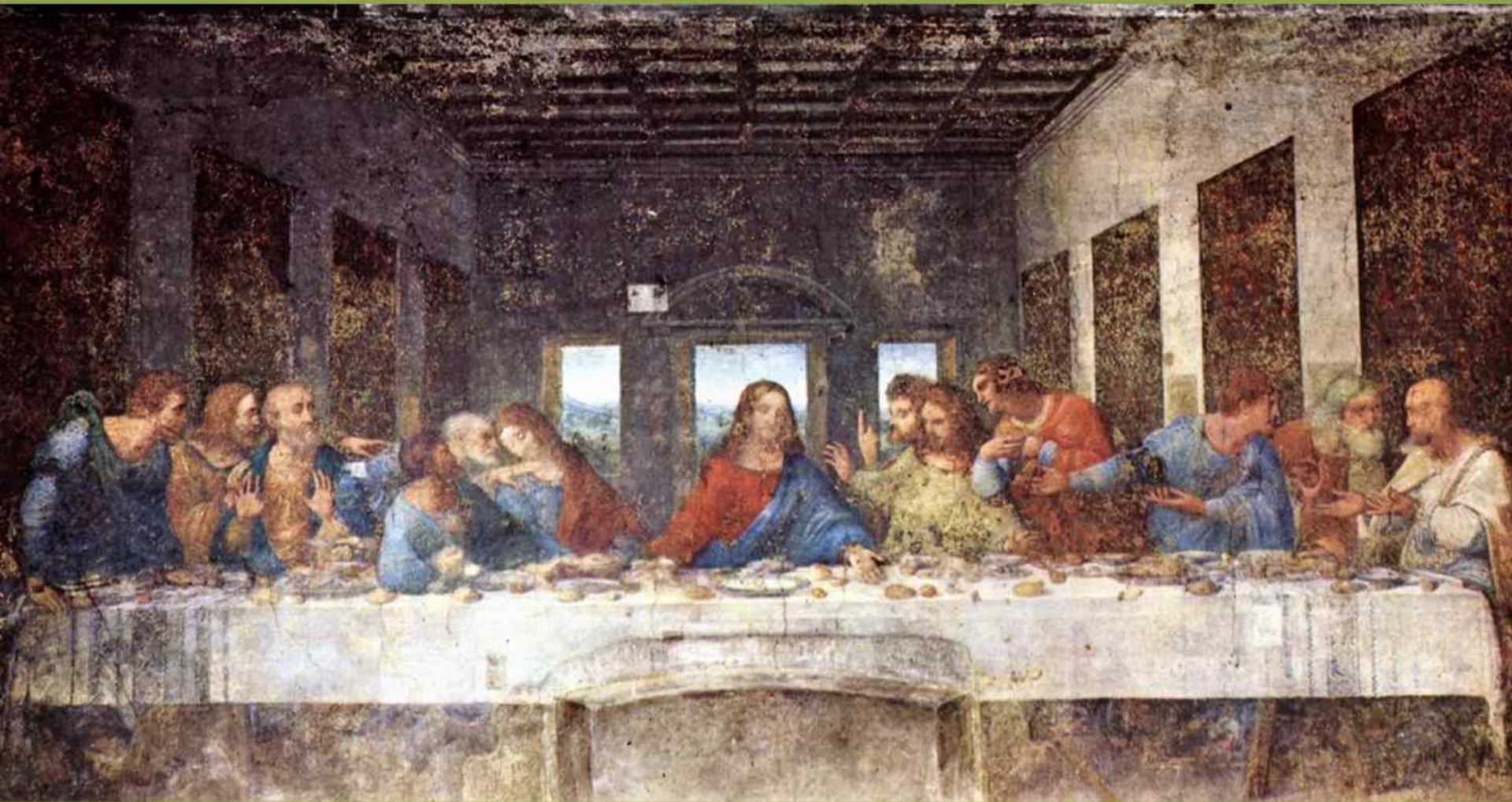
Ο Μυστικός Δείπνος

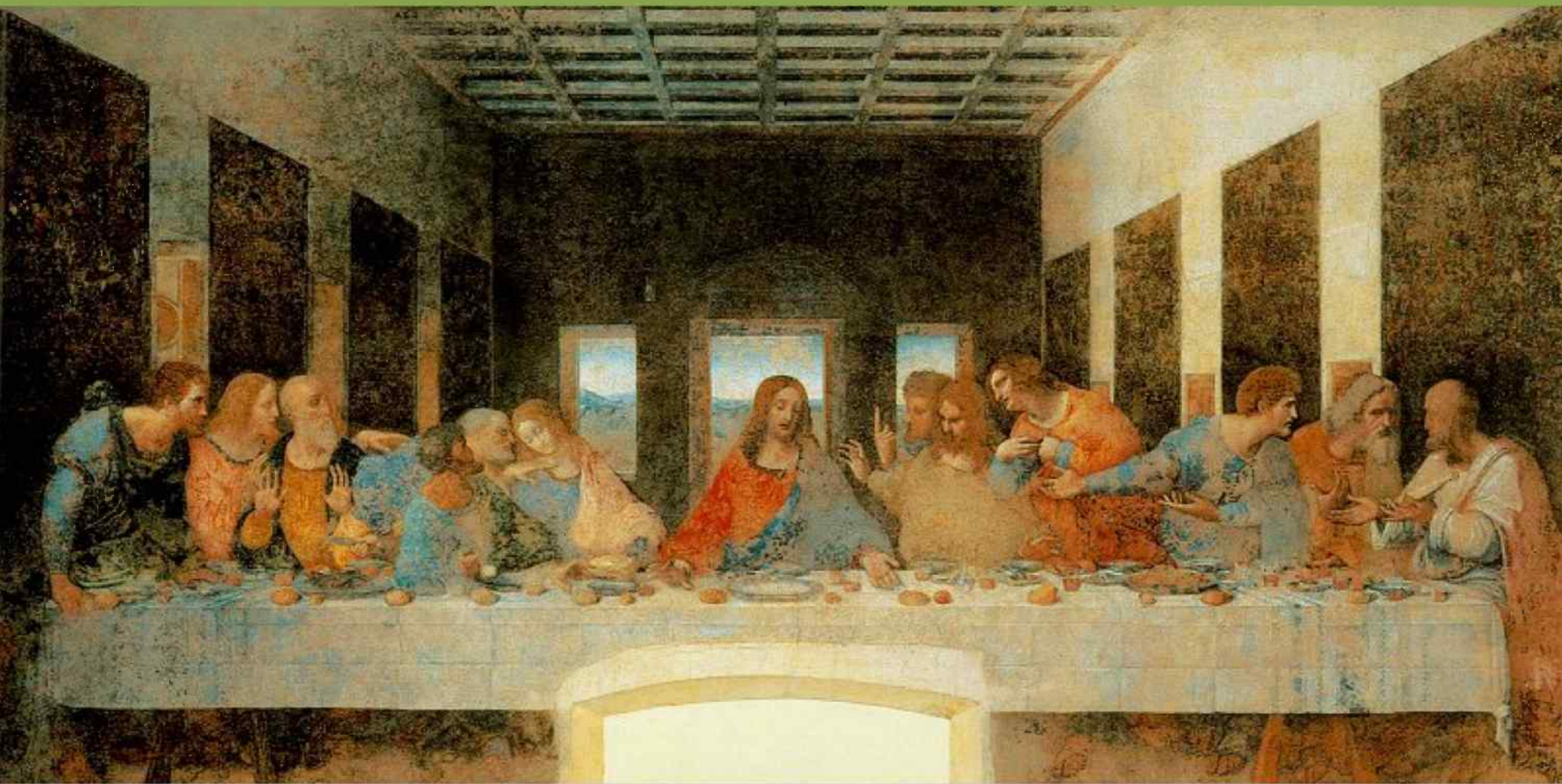
Leonardo da Vinci, Μυστικός Δείπνος, 1495/98.
Τέμπρα σε ασβεστοκονίαμα.
Τράπεζα της Μονής της Santa Maria delle Grazie, Μιλάνο.

Leonardo da Vinci, Μυστικός Δείπνος, 1495/98.
Τέμπρα σε ασβεστοκονίαμα.
Τράπεζα της Μονής της Santa Maria delle Grazie, Μιλάνο.

Ιάκωβος

Πέτρος Ιωάννης

Ιησούς

Θωμάς Φίλιππος

Θαδδαίος

Βαρθολομαίος

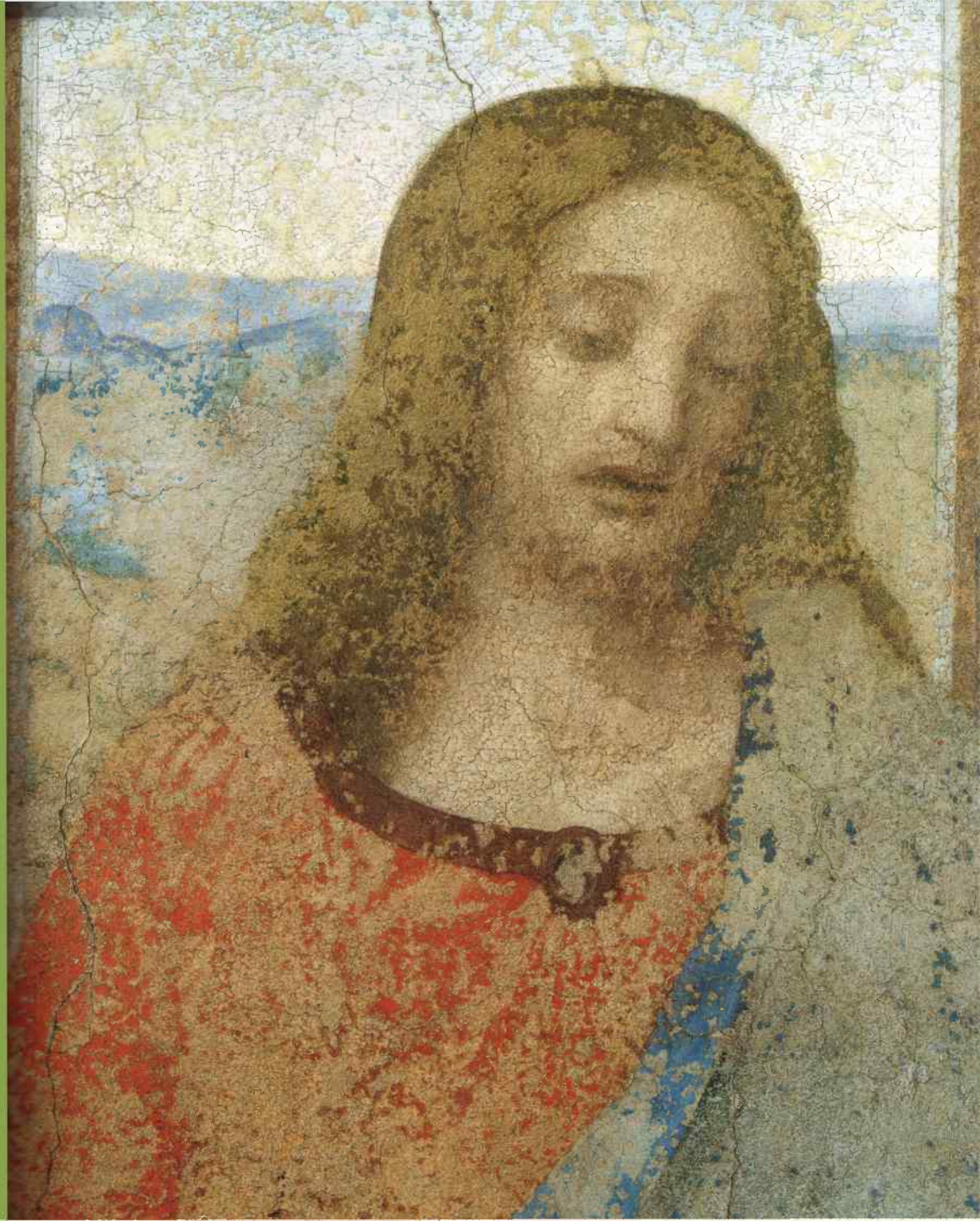
Ανδρέας

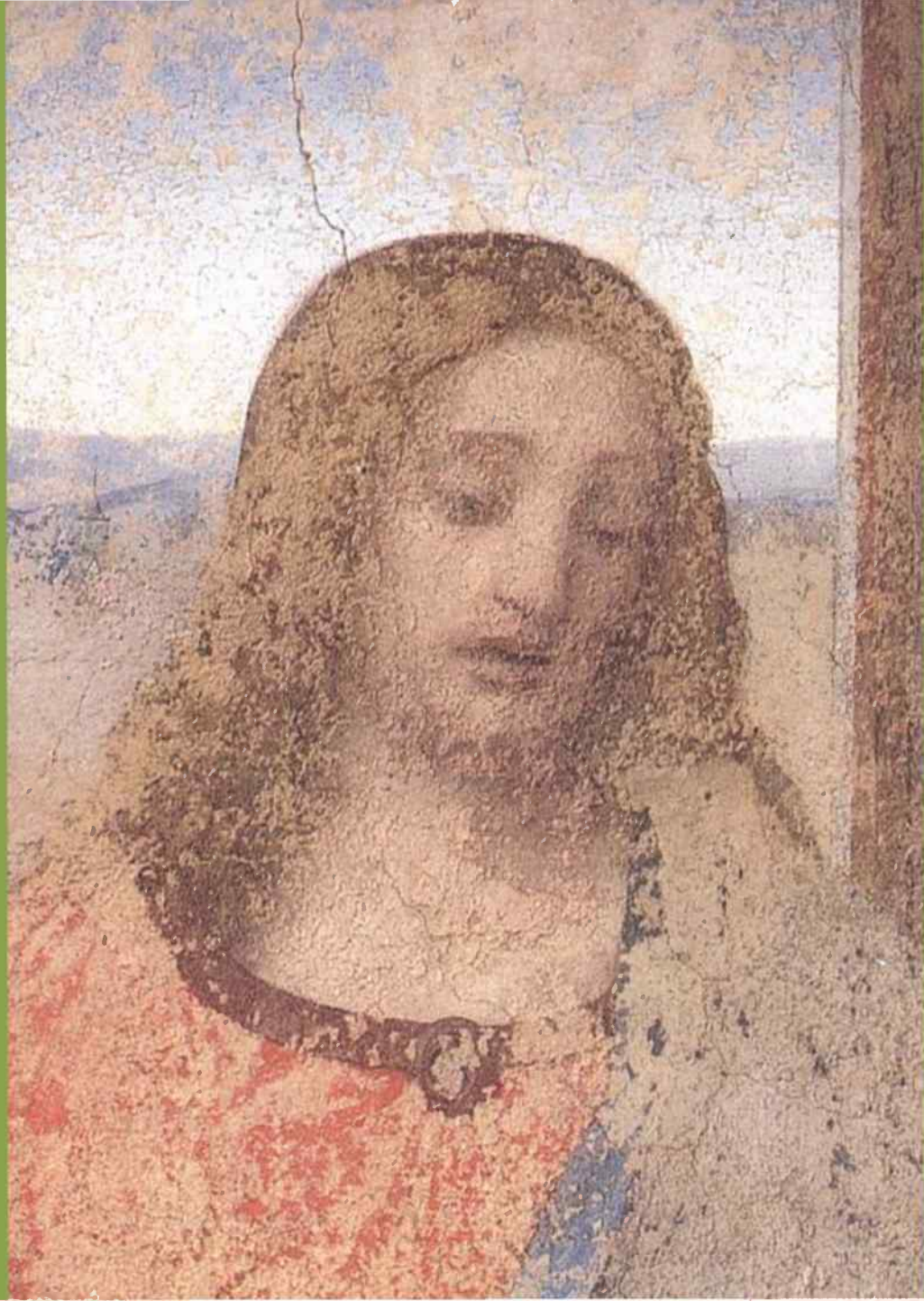
Ιούδας

Ιάκωβος

Ματθαίος

Σίμων

Leonardo da Vinci

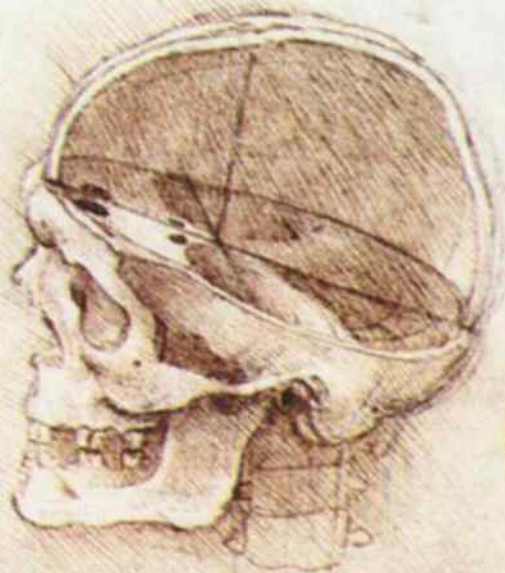
Τετράδια με σημειώσεις και
μελέτες για πίνακες και μηχανές

Handwritten text at the top of the page, likely a preface or introductory text, written in a cursive script.

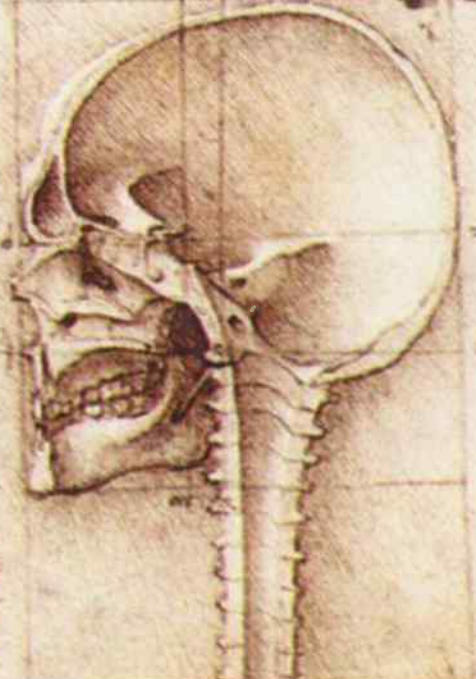
Vertical column of handwritten text on the left side of the page, adjacent to the drawing.

Vertical columns of handwritten text on the right side of the page, continuing the text from the left column.

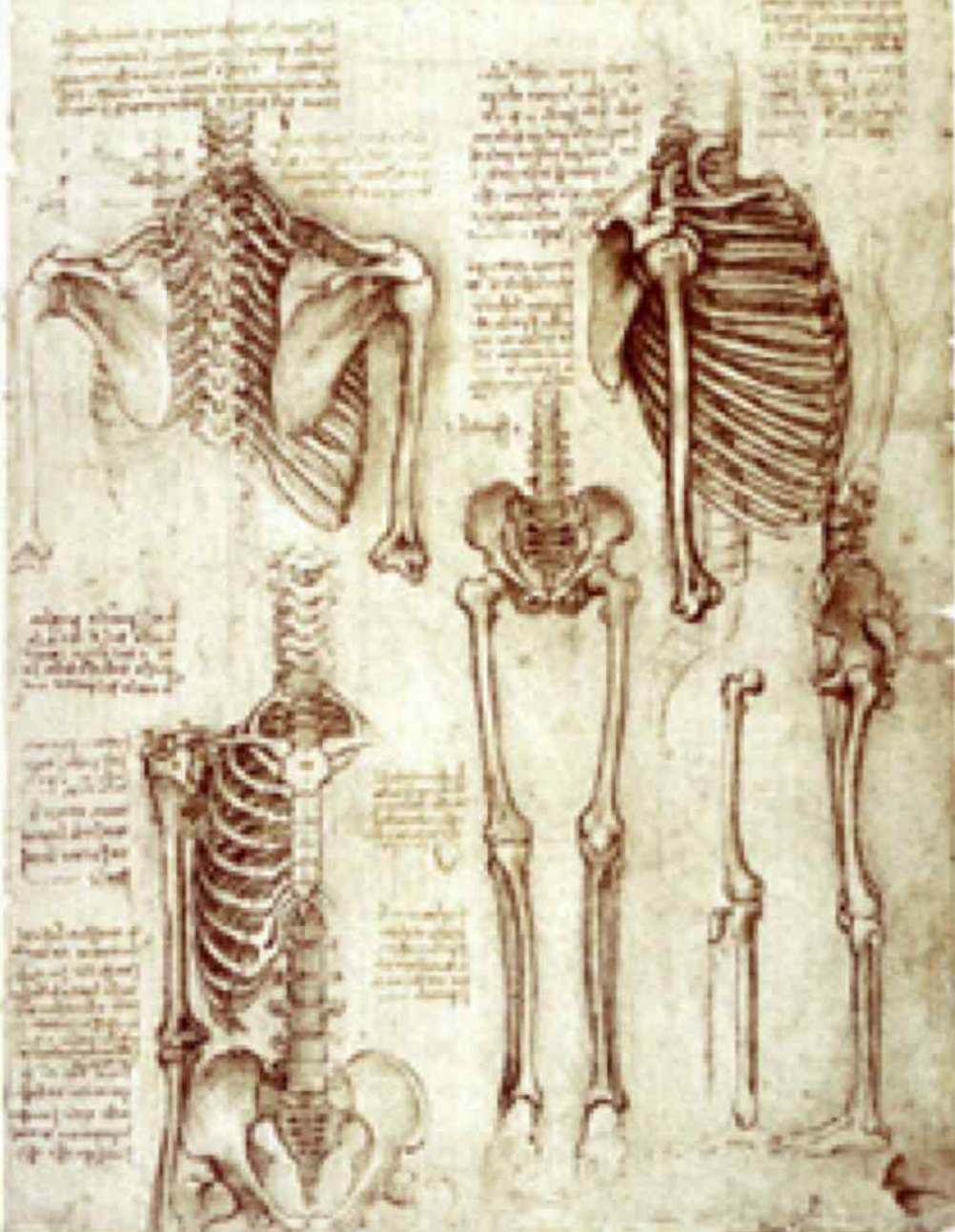

Handwritten text in a cursive script, likely Latin, located to the left of the lower skull drawing. The text is partially obscured and difficult to read due to the angle and fading of the ink.

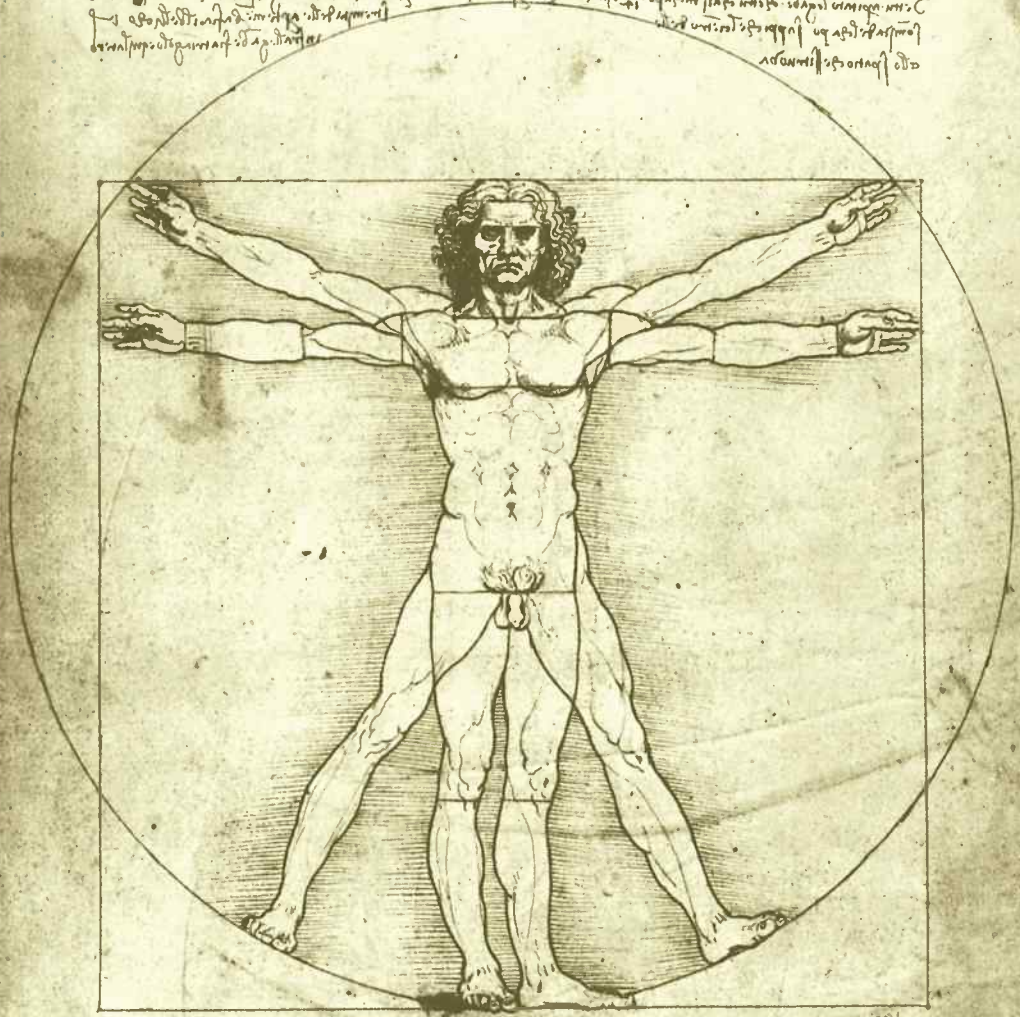

Handwritten text in a cursive script, likely Latin, located to the left of the lower skull drawing, below the first block of text. Like the first block, it is partially obscured and difficult to read.

De ossibus et articulis
liber primus

Handwritten text in a cursive script, likely a preface or introduction to the drawing. The text is arranged in several lines above the main illustration.

Handwritten text in a cursive script, likely a continuation of the preface or a set of instructions. It is positioned below the main drawing and above the final paragraph.

Handwritten text in a cursive script, likely the concluding part of the preface or a set of instructions. It is positioned at the bottom of the page.

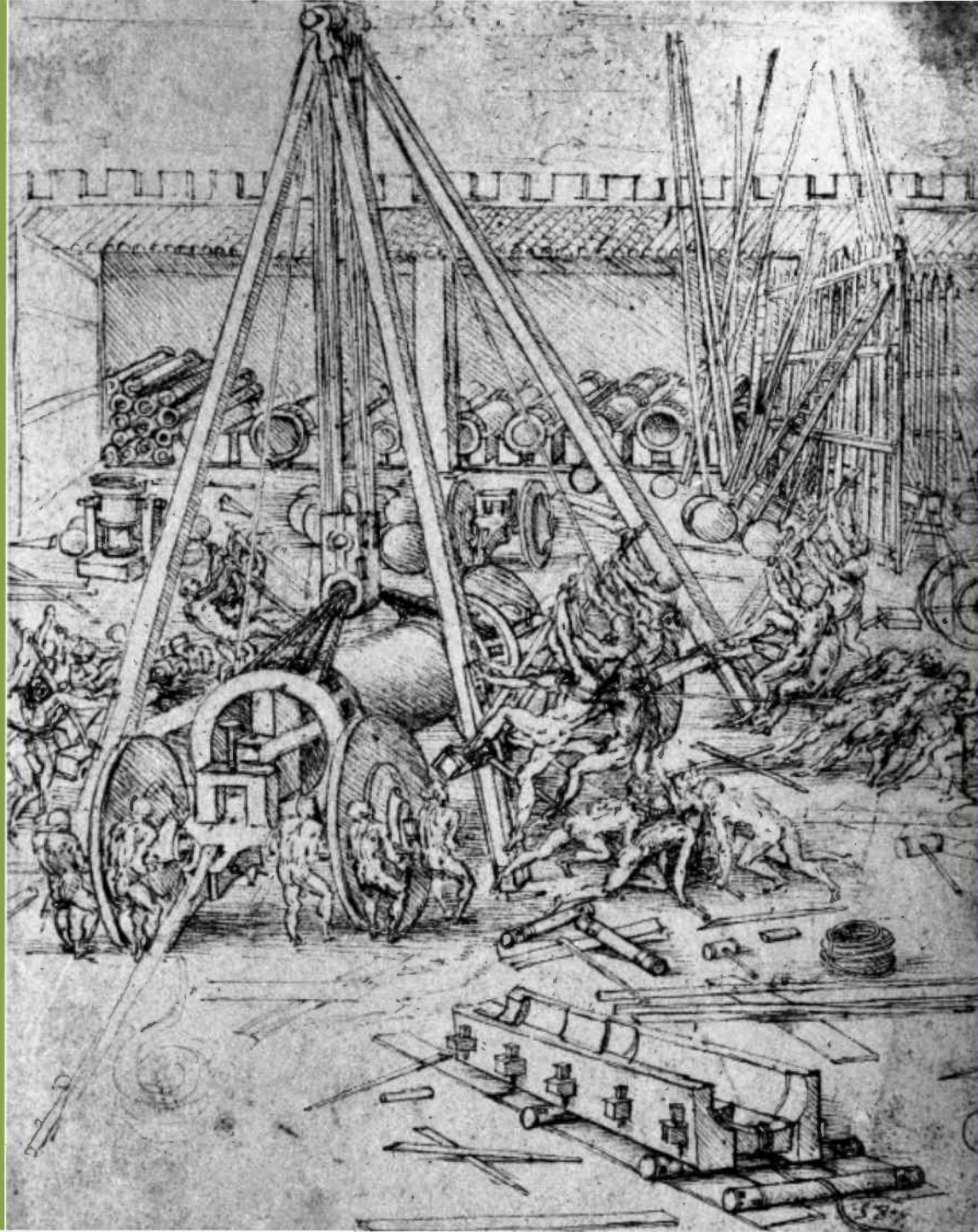
Handwritten text in a cursive script, likely Hebrew or Arabic, surrounding the anatomical drawings. The text is arranged in vertical columns, with some lines appearing to be bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text in a cursive script, likely Hebrew or Arabic, located at the bottom of the page. The text is arranged in vertical columns and appears to be bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text in a cursive script, likely Hebrew or Arabic, located on the right side of the page. The text is arranged in vertical columns and appears to be bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text in a cursive script, likely Hebrew or Arabic, located at the bottom right of the page. The text is arranged in vertical columns and appears to be bleed-through from the reverse side of the page.

Leonardo da Vinci

Άλλοι πίνακες που αποδίδονται
στον καλλιτέχνη

Leonardo da Vinci,
Ο Ευαγγελισμός, 1472/75.
Τέμπρα σε ξύλο.
0,98 x 2,17 μ.
Φλωρεντία, Uffizi.

Leonardo da Vinci,
Ο Ευαγγελισμός,
λεπτομέρεια.

Leonardo da Vinci,
Ο Άγιος Ιερώνυμος (μη
τελειωμένος πίνακας), π. 1480.
Λάδι σε ξύλο.
1,03 x 0,75 μ.
Ρώμη, Μουσεία Βατικανού.

Ο Άγιος Ιερώνυμος παριστάνεται
συνήθως ως λόγιος μελετώντας
στη βιβλιοθήκη του. Εδώ ο Άγιος
ζητά συγχώρεση, κτυπώντας με
πέτρα στο δεξιό χέρι το στήθος
του και κοιτώντας το Σταυρό (δεν
έχει τελειώσει ακόμα), στα πόδια
του το λιοντάρι, σύμβολό του. Η
ουρά του λιονταριού περικλείει
αντικείμενο, μάλλον κρανίο,
σύμβολο της παροδικότητας.

Leonardo da Vinci,
Η Παναγία των βράχων, 1483/86.
Λάδι σε ξύλο.
1,99 x 1,22 μ.
Παρίσι, Λούβρο.

- Η Παναγία με τον μικρό Χριστό στα πόδια της να ευλογεί, και δύο αγγέλους δεξιά και αριστερά, βρίσκεται σε βραχώδη σπηλιά, και όχι σε χρυσό θρόνο, όπως σε πίνακες του ίδιου θέματος άλλων ζωγράφων. Δύο ανοίγματα της σπηλιάς τονίζονται με φως, όπως και τα πρόσωπα και σώματα των μορφών.
- Σύνθεση πυραμιδοειδής.
- Ο πίνακας φιλοτεχνήθηκε για λογαριασμό των επιτρόπων της εκκλησίας του Αγίου Φραγκίσκου (San Francesco Grande) στο Milano, για το παρεκκλήσι της Παναγίας. Υπάρχει και δεύτερος με το ίδιο θέμα, και ίσως ο Λεονάρντο να χάρισε αυτόν εδώ στο βασιλιά της Γαλλίας.

Leonardo da Vinci,
Η Παναγία των βράχων, 1495/1508.
Λάδι σε ξύλο.
1,895 x 1,20 μ.
Λονδίνο, National Gallery.

- Ο δεύτερος πίνακας αυτού του θέματος, ίσως αυτός που τελικά τοποθετήθηκε στην εκκλησία San Francesco Grande.

Leonardo da Vinci,
Παναγία και Βρέφος με την Αγία Άννα,
π. 1510.

Λάδι σε ξύλο, 1,68 x 1,30 μ.

Παρίσι, Λούβρο.

- Το θέμα της Παναγίας να κάθεται στα πόδια της Αγίας Άννας (και το Βρέφος στα πόδια της Παναγίας) δεν είναι άγνωστο στη Μεσαιωνική τέχνη, αλλά αρκετά σπάνιο.
- Ο Λεονάρντο άρχισε ίσως να φιλοτεχνήσει τον πίνακα όσο ζούσε με την οικογένειά του στη μονή Santissima Annunziata της Φλωρεντίας (για τους μοναχούς του δόγματος των Δούλων της Παναγίας, *Ordo Servorum Mariae*), υπηρετούσε όμως από το 1502 ως πολιτικός μηχανικός τον γιό του Πάπα Αλέξανδρου ΣΤ΄, Cesare Borgia. Αυτός μπορεί να είναι ο λόγος που ο πίνακας δεν τελείωσε. Μέρη του προστέθηκαν από άλλο ζωγράφο (π.χ. ο αμνός).

Leonardo da Vinci; Francesco Melzi;
Ο Άγιος Ιωάννης Πρόδρομος σε ερημική
τοποθεσία, 1510/15.

Λάδι σε ξύλο, μεταφέρθηκε αργότερα σε
μουσαμά.

1,77 x 1,15 μ.

Παρίσι, Λούβρο.

- Ο Άγιος Ιωάννης αναγνωρίζεται από το
ντύσιμό του με προβιά και από τη ράβδο
που κρατά. Στο αριστερό χέρι κρατά ένα
σταμπί σταφύλια, ενώ ο δείκτης δείχνει
προς μια πηγή (;). Στα μαλλιά δάφνινο
στεφάνι.

- Προβιά και ράβδος υποδηλώνουν τον
Άγ. Ιωάννη, σταφύλια και δάφνες τον
αρχαίο θεό του κρασιού, Διόνυσο. Λόγω
κακής διατήρησης του πίνακα μια τελική
ερμηνεία είναι πολύ δύσκολη.

- Ίσως έργο του μαθητή του Λεονάρντο,
Francesco Melzi, επηρεασμένο σαφώς
από τον πίνακα του Ιωάννου του
Προδρόμου του ίδιου του Λεονάρντο (βλ.
επόμενη διαφάνεια).

Leonardo da Vinci,
Ο Άγιος Ιωάννης Πρόδρομος,
1513/16.

Λάδι σε ξύλο.

0,69 x 0,57 μ.

Παρίσι, Λούβρο.

- Ο Άγιος Ιωάννης που αναγνωρίζεται χωρίς αμφιβολία από το ντύσιμό του με προβιά, έχει στραμμένο το βλέμμα του προς τον θεατή, κρατά με το αριστερό σταυρό, ενώ το δεξί δείχνει με προτεταμένο τον δείκτη προς τον ουρανό.

- Θεωρείται ο τελευταίος πίνακας στον οποίο δούλευε ο Λεονάρντο πριν πεθάνει το 1519, στο κάστρο του Clos-Lucé που του είχε παραχωρήσει ο βασιλιάς της Γαλλίας, Φραγκίσκος Α΄ (François I).

Leonardo da Vinci

Πίνακες που αποδίδονται στο
εργαστήρι του

Leonardo da Vinci, εργαστήριο.
Η Αήδα και ο κύκνος, 1508/15.

Αάδι σε ζύλο.

1,30 x 0,775 μ.

Φλωρεντία, Uffizi.

- Στο κέντρο της σύνθεσης βρίσκεται η Αήδα, κάτω από βράχο και με τοπίο δεξιά στο βάθος. Ο κύκνος (Δίας) βρίσκεται στην αγκαλιά της. Στα πόδια της τα νεογέννητα δίδυμα Κάστωρ και Πολυδευκής (του Δία) καθώς και Ελένη και Κλυταιμίστρα (του συζύγου της, Τυδάρεω).
- Υπήρξε σχέδιο του Λεονάρντο με όρθια Αήδα (δεν σώζεται). Και οι τρεις πινακές με το ίδιο θέμα θεωρούνται ότι φιλοτέχνησαν από μεγάλη της σχολής του καλλιτέχνη.

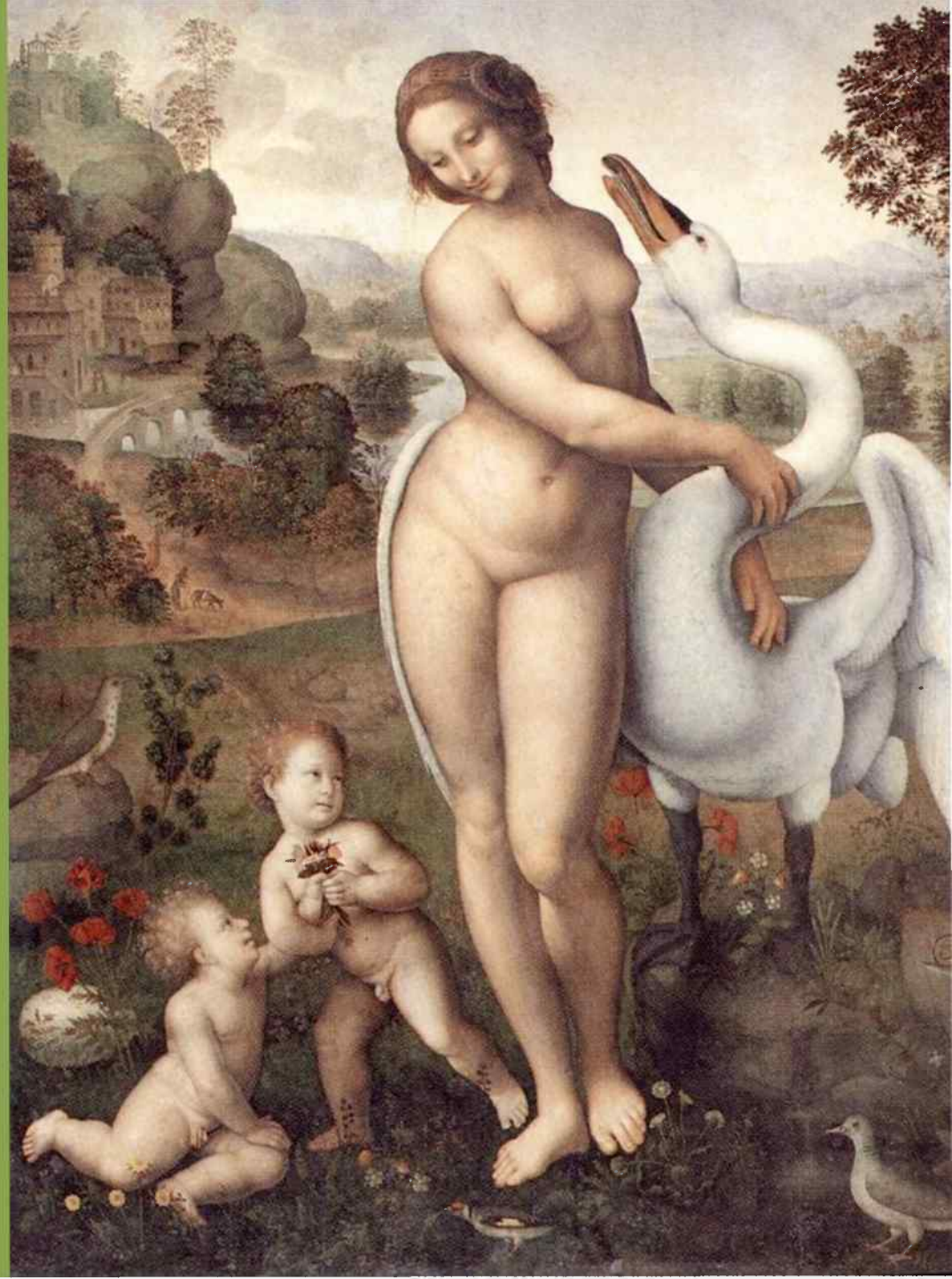
Leonardo da Vinci; εργαστήριο του;
Η Λήδα και ο κύκνος, 1510/15.

Λάδι σε ξύλο.

1,12 x 0,86 μ.

Ρώμη, Galleria Borghese.

- Μοιάζει αρκετά του πίνακα στην προηγούμενη διαφάνεια. Φωτογραφίες με ακτίνες X-ray απέδειξαν την ύπαρξη τεσσάρων διδύμων που επιζωγραφήθηκαν αργότερα. Σε κάποια διαθήκη αναφέρεται ο πίνακας να βρισκόταν στην οικία του Λεονάρντο τη στιγμή του θανάτου του.
- Υπάρχει επομένως η υπόθεση το προσχέδιο για τον πίνακα να είναι από τα χέρια του ίδιου του καλλιτέχνη, η εκτέλεση όμως από άλλον ζωγράφο / άλλους ζωγράφους του κύκλου του.

Cesare da Sesto (1477-1523)
Η Λήδα και ο κύκνος, 1505/10.
Λάδι σε ξύλο.
0,695 x 0,737 μ.
Salisbury, Wilton House.

- Αντίγραφο του χαμένου σήμερα πίνακα του Λεονάρντο από τον Cesare da Sesto. Οι μορφές μοιάζουν αρκετά με τις μορφές στον πίνακα της Φλωρεντίας.

Φλωρεντία.

Salisbury.

Giampietrino (εργάστηκε 1520-40)

Η Λήδα και τα παιδιά της,
π. 1530.

Λάδι σε ξύλο.

Kassel, Κρατικά Μουσεία.

- Αντίγραφο χαμένου σήμερα πίνακα του Λεονάρντο. Βλ. επόμενη διαφάνεια.

Leonardo da Vinci
Σκίτσο-μελέτη για τη Λήδα
π. 1503/07.
Μαύρη κιμωλία, πενάκι και
μελάνη σε χαρτί.
12,6 x 10,9 εκ.
Rotterdam, Museum Boijmans
Van Beuningen.

Leonardo da Vinci
Σκίτσο-μελέτη για τη Λήδα
π. 1503/07.

Πενάκι και μελάνη και
πρόσθεση μαύρης κιμωλίας
σε χαρτί.

16,0 x 13,9 εκ.

Chatsworth, Devonshire
Collection.

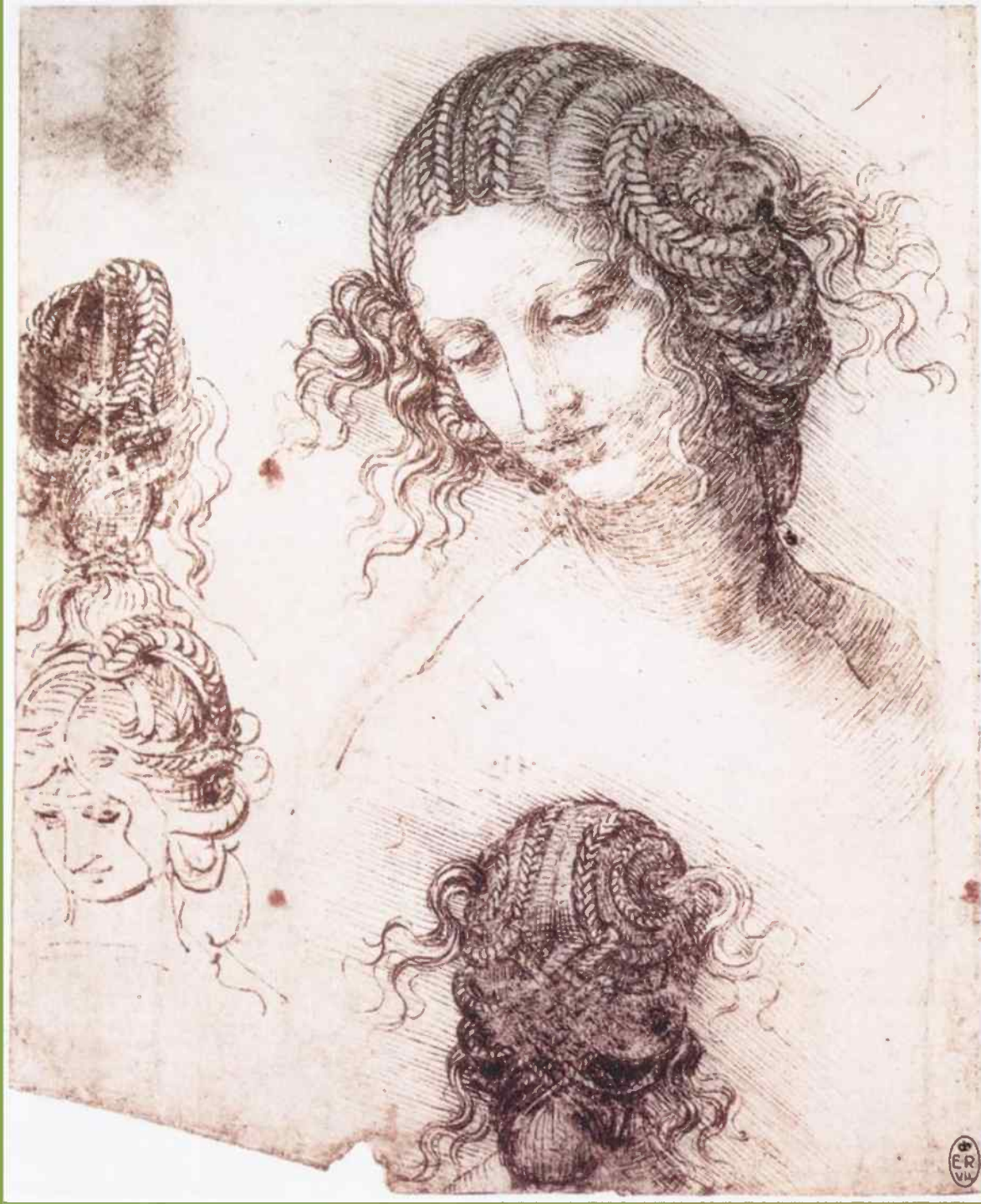
Leonardo da Vinci
Σκίτσο-μελέτη για το κεφάλι
της Λήδας
π. 1503/07.

Μαύρη κιμωλία, πένακι και
μελάνη σε χαρτί.

17,7 x 14,7 εκ.

Windsor, Βασιλική Βιβλιοθήκη.

Το σκίτσο αυτό δείχνει όλη τη
φροντίδα του da Vinci για τις
λεπτομέρειες: για να είναι σε
θέση να κατανοεί και να
αποδίδει σωστά την εμφάνιση
των πλεγμένων μαλλιών στο
μπροστινό μέρος του
κεφαλιού, κάνει σκίτσα ΚΑΙ
από το πίσω μέρος. Αριστερά
εναλλακτική λύση.

Salisbury.

Σκίτσο του da Vinci.

Ρώμη.